

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

המרחב הסמיו - התבוננות בפרקטיקה ככלי לפיתוח מקצועי
ולהובלת שינוי בחינוך יהודי - 63623

תאריך עדכון אחרון 10-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך יהודי

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מיכל מושקט ברקן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mmuszkatbarkan@huc.edu

שעות קבלה של רכז הקורס: רביעי בין 14:00-15:00 בתיאום מראש

תאור כללי של הקורס:

"סביב אופני לימוד התורה מתנהלים המאבקים המובהקים של יהדות זמננו בין ניכוס להדרה ובין שינוי לשימור" גוזמן כרמלי (2014 עמ' 81). קבוצות שונות המבקשות להחיות את התרבות היהודית במסגרות חינוך וקהילה מייצרות את מה שמכונה "ביצוע תרבותי". טקסים, שיעורים, סיורים ופעילויות חוויתיות יוצרים מארג שבו מתרחשת התחדשות יהודית על גווניה. בעידן של הצפת ידע ובתרבות של נגישות למידע מבקש הקורס לדון בשאלת בחירת התכנים היהודיים ותיוכם. נבחן את תפקידה של הוראה במסגרות פורמאליות ולא פורמאליות. נשאל מתי מתרחשת למידה ומהי ההוראה המייצרת למידה.

הקורס יציע תשתית רעיונית, מחקרית ומעשית לפיתוח יכולות רפלקטיביות של אנשי חינוך הפועלים במסגרות שונות של חינוך יהודי פלורליסטי.

מטרות הקורס:

לעודד את המשתתפים לחקר הרעיונות המרכזיים והמתחים הגלויים והסמויים המאפיינים את העשייה בחינוך היהודי ולהתנסות במיומנויות כגון הקשבה, משוב והנחיה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הסטודנטיות יהיו מסוגלות לנתח יחידות הוראה במסגרות פורמאליות ולא פורמאליות על פי שלוש רמות רפלקציה לפחות.
הסטודנטיות יהיו מסוגלות להקשבה פעילה.
הסטודנטיות יהיו מסוגלות לניהול שיחת ניתוח ביקורתית אודות פעילות חינוכית.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: למידה תיאורטית עצמאית ומונחית סדנאות להתנסות רפלקטיביות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מידע בעידן דיגיטלי האם 3 נגד 1?
למידה והוראה: לדעת להיות מורה
רפלקסיה, על מה ולמה?
עדויות מהשיעור
התצפית, המשוב, ערכים ומיומנויות

צמתים של הכרעה בחינוך יהודי: דילמות
אידיאולוגיות ומניפולציות בפעילות חינוכית
תוכן ותהליך, תרגילי ניתוח הפרקטיקה.
הנחית עמיתים: תפיסות הנחיה שונות
תפקידי מנחה- מונחה

פרוטוקולים והשימוש בהם

חומר חובה לקריאה:

1. חובה:1. מרתה סטון וויסקי (2004) מהי הוראה לשם הבנה? בתוך סתון וויסקי [עורכת] הוראה לשם הבנה עמ' 57-84 הוצאת משרד החינוך ומכון ברנקו וייס.
מנוחה בירנבוים, צופיה יועד, הלנה קימרון, שרה כ"ץ "בהבניה מתמדת", סביבת למידה למורים,
<http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id&eq;1204>
חובה
2. משה זילברשטיין, ההוראה כעיסוק פרקטי-רפלקטיבי: קיום לתוכנית הכשרה והשתלמות חלופיות.
מכון מופת, 1998.
חובה
3. פנינה כץ [מתרגמת] (2005) רמות של רפלקציה: reflection core כאמצעי לקידום צמיחה
מקצועית <http://il.ac.macam.portal/ArticlePage.aspx?id&eq;1204>
משבר ההוראה: לקרת הכשרת מורים מתוקנת, דרורה כפיר ותמר אריאב

חומר לקריאה נוספת:

1. בירנבוים מנוחה הערכה לשם למידה,
<http://www.levladaat.org/data/upl/haarara/biren.pdf>
2. ערן רון, משוב על משוב <http://www.levladaat.org/content/org.levladaat.www/797/>
3. הרפז יורם, מחזיקים כיתה בעשרה שיעורים בהוצאת הד החינוך ורכס.
http://yoramharpaz.com/books/holding_a_classroom.pdf
4. מירי שליטל, (2015) ארבעה מימדים בהוראת התנ"ך <http://il.ac.cet.lilmod/ShowItem.aspx?ItemID&eq;f73591d1-fd90-44d0-a37d-e9771f89aa87&lang&eq;HEB>
5. מכון ברנקו וייס מאמרים על חשיבה ביקורתית ויצירתית
<http://brancoweiss.org.il/blog/section/>
6. יורם הרפז, תנאים ללמידה משמעותית
http://yoramharpaz.com/pubs/learning/meaningful_learning_conditions.pdf
7. תמי יחיאלי, למידה משמעותית והוראה משמעותית בעידן המחשב, (מצגת)
www.levladaat.org/data/upl/SitePages/26-sRedirTo.ppt
מעניין -
ילקוט דיגיטלי תרבות ישראל
<http://ebaghhigh.cet.ac.il/>
קהילות מקצועיות, מערכי שיעור בתרבות ישראל
<http://itu-teachers.cet.ac.il/ShowSubject.aspx?SubjectID&eq;19e694f6-1c63-4a0d-9bd9-bdb1ff855199>
ידיאו בלוגים בתרבות ישראל
<http://www.tarbut.cet.ac.il/ItemList.aspx?SearchTag&eq;fa758436-0a5b-4da2-9c2f-8>

2. סרגיי טלנקר, (2013) איך מורים לומדים מצילומי שיעורים, היזמה למחקר יישומי בחינוך האקדמיה הלאומית למדעים.
3. <http://education.academy.ac.il/Admin/Data/Publications/Filmed-Lessons-Final-Report-090913.pdf>
4. שימוש בווידיאו ומשוב עמיתים לשיפור ההוראה סיכום בעברית פנינה כץ:
<http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id&eq;8005>.
- Hamkins, D.J. (). Using video and peer feedback to improve teaching, CUNY-College of Staten Island.
5. אימון אישי פדגוגי למורים מבוסס צילום עצמי בשיטת CLASS MTP
http://brancoweiss.org.il/blog/development-pdf.ulemad_ze/Downloads/Michal/Users/C///:file
6. צא ולמד, תדהר גוטמן, אבני ראשה
7. ג'ון דיואי, "החשיבה הרפלקטיבית" בתוך החשיבה אנתולוגיה, משה כספי (עורך), ברוך שראל (מתרגם) בית הספר לחינוך, ירושלים, עמ' 282-296, 1965.
8. מרדכי ניסן, זהות חינוכית כגורם מרכזי בפיתוח מנהיגות בחינוך, דניאל מרום, עורך, מכון מנדל, ירושלים, 1997.
9. עודד שרמר, "על החינוך האידיאולוגי בבית הספר" החינוך בין רדיקליות לסובלנות, הוצאת מאגנס, 1999.
10. פנינה פרי (2007) [עורכת] חינוך בחברה רבת תרבויות, כרמל
11. Cochran-Smith, M. and S. L. Lytle (1999). "Relationship of knowledge and practice: Teacher learning in communities." *Review of research in education* 24: 249-305.
12. Lisa Delpit (2006) *Other People's Children cultural conflict in the classroom*, Norton & Company
13. Hansen, D. T. (1995). *The call to teach*. New York, Teachers College press.
14. Palmer, P. (1998). *The courage to teach Exploring the inner landscape of a teacher's life*. San Francisco, Jossey-Bass.
1. ראמ"ה, כלי להערכת מורים. http://cms.il.gov.education.cms/://http://arachat_Morim/Haarachat_Morim.htm
2. התצפית והמשוב
<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/4C1F0E6AB968-4A74-8124-9415DCA1E796/133542/tazpit.pdf>
8. משה זילברשטיין (2002) מקומה של ספרות המקרים בתוכנית ההכשרה של מורים, בתוך כץ זילברשטיין [עורכים] אירועי הדרכה ואירועי הוראה מופ"ת
9. בובר מ. (1999), "הטלת עצמו ופיתוח", "השיחה כהוויתה", בסוד שיח, על האדם ועמידתו נוכח ההווה, מוסד ביאליק, ירושלים: 228-236. (הדפסה שישית)
10. פוקס, א. (2002), על מדריכים מודרכים והדרכה, צ'ריקובר, מוציאים לאור, תל אביב.
11. רובינשטיין, י. (התשנ"ט, 1999), המדריך כפרופסיונל: זווית הראיה של מורים בתפקיד הדרכה, ממצאי מחקר. ירושלים, לשכת ההדרכה הארצית, מחלקת הפרסומים, משרד החינוך, התרבות והספורט.

-
12. קוסטה, א. ל. וגרמסטון ר. ג. (1999), אימון קוגניטיבי, מכון ברנקו וייס, אסתי קנלר.
13. שרמר ע. (1993) "הנחית המורים והדרכתם: פרספקטיבה ביקורתית". הרצאה בכנס ההדרכה, לשכת ההדרכה והמרכזים הפדגוגיים, משרד החינוך התרבות והספורט.
14. Feiman Nemser Sharon From Preparation to Practice: Designing a Continuum To Strengthen and Sustain Teaching. Teachers College Record, v103 n6 p1013-55 Dec 2001
15. Glickman, C. D. (1993). Supervision of Instruction. The University of Georgia., Allyn and Bacon.
- 16. Pajak, E. (1993). Approaches to Clinical Supervision. Norwood Ma, Christopher Gordon Publishers, Inc.
17. Shulman, L.S.(1986), Those who Understand: Knowledge Growth in Teaching. Educational Researcher, 15:2, pp. 4-14, Stanford University.
18. Schon D. A.Educating the Reflective Practitioner, San francisco: Jossey-Bass Publishers, 1987.
19. National Board for Professional Teaching Standards www.nbpts

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 40 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 30 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %

מידע נוסף / הערות: